

УДК 342.7

DOI 10.36919/3041-1149(Print).8.2025.41-47

Р. О. Панасенко,

аспірант,

ПВНЗ «Європейський університет»

email: rpanasenko@e-u.edu.ua

ORCID 0009-0000-3660-8366

ПРОБЛЕМАТИКА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ Й СПОСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕЦП ТА ЇХНІХ АНАЛОГІВ В ЕЛЕКТРОННИХ ДОГОВОРАХ І ПРАВОЧИНАХ

Стаття присвячена аналізу нормативно-правових актів, які регулюють питання визначення електронних цифрових підписів та їхніх аналогів і практичного використання зазначених засобів під час укладання електронних договорів і вчинення електронних правочинів.

Виявлено, що нормативна система України містить взаємно суперечливі положення нормативних актів, що негативно впливає на учасників електронних правовідносин, та є наслідком саме наявності кількох виданих зі значною часовою розбіжністю документів, замість одного базового, який має стати основоположним.

Встановлено потребу розрізняти поняття електронний договір та електронний правочин, а також відмінності в електронних цифрових підписах та їхніх аналогах.

Запропоновано можливі способи вдосконалення вже існуючої в нашій країні онлайн-системи, що дадуть змогу, забезпечуючи збереження захищених персональних даних осіб, зробити електронні договори та правочини більш безпечними для використання, а також усунути існуючі на сьогодні порушення та забезпечити можливості реальної дії обмежень дієздатності під час вчинення правочинів з використанням мережі «Інтернет».

Ключові слова: електронний правочин, електронний договір, електронний підпис, аналоги електронних цифрових підписів, правочини в мережі «Інтернет», ЕЦП.

Постановка проблеми та її актуальність. Кількість електронних договорів та інших електронних правочинів, що вчиняються в нашій країні, має тенденцію до збільшення. Електронні документи та правочини мають бути підписані (засвідчені) електронним цифровим підписом чи його аналогом. Як зазначає Г. Дуда [1], в сучасних умовах усе більшого поширення набуває електронний документообіг електронних документів, застосування якого надає ряд суттєвих переваг порівняно з традиційним документообігом паперових документів.

Варто звернути увагу на той факт, що електронні цифрові підписи (далі – ЕЦП) діють упродовж визначеного часу (зазвичай рік чи два) і можуть бути використані для підписання необмеженої кількості договорів. А статистика виданих разових електронних ідентифікаторів та інших аналогів ЕЦП взагалі не ведеться. І якщо питання отримання та використання ЕЦП у належний спосіб нормативно врегульоване та контролюється, то використанню разових електронних ідентифікаторів та інших аналогів ЕЦП належної уваги не приділено, незважаючи на той факт, що кількість підписаних електронних договорів і вчинених за їхньою допомогою електронних правочинів як мінімум не поступається, а, як показує практика, може суттєво перевищувати кількість використання ЕЦП. Проте нормативне врегулювання та практичне використання аналогів ЕЦП у нашій країні має певні проблемні та спірні моменти, що негативно впливають на сторони електронних договорів і правочинів, знижують їх безпечність, унаслідок чого сповільнюється їхнє поширення та практичне використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового статусу та практичного використання ЕЦП та їхніх аналогів забезпечення досліджувалась Г. Дудою [1], В. А. Кройтор [2], М. Будзієвським [3], Н. П. Капітаненко [4], проте акцент уваги цих досліджень був спрямований

саме на електронні цифрові підписи та їхні види, а питанню особливостей аналогів ЕЦП та нюансам їхнього практичного використання та вдосконалення не було приділено достатньої уваги.

Мета статті. Аналіз проблематики практичного використання, нормативно-теоретичного регулювання й використання електронних цифрових підписів та їхніх аналогів під час укладання електронних правочинів і договорів.

Виклад основного матеріалу. 2020 року в другу частину другого абзацу статті 639 Цивільного кодексу України [5] було внесено зміни, якими встановлено, що в разі якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-комунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі.

Закон України «Про електронні комунікації» [6], яким було внесено зазначені зміни, набув чинності 01.01.2022. Отже, починаючи із вказаної дати, всі електронні договори вважаються такими, що вчинені в письмовій формі. Враховуючи той факт, що стаття 640 Цивільного кодексу України [5] визначає моментом укладання договору одержання особою, яка направила пропозицію укласти договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції та обов'язкову за законом письмову форму електронного договору, зазначена відповідь також має бути письмовою й підписаною особою, яка приймає таку пропозицію.

Оскільки зазначене нововведення, а якщо бути більш точним чергове адаптаційне уточнення, було прийнято, коли у нас вирувала епідемія COVID-19, а набрання чинності майже збіглося з початком широкомасштабної збройної агресії проти нашої країни, цьому питанню не було присвячено належну кількість досліджень і наукових публікацій, незважаючи на його важливість і вплив на життя громадян нашої країни абсолютно всіх вікових категорій і суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки використання інформаційно-комунікаційних систем уже тривалий час є невід'ємною частиною нашого життя.

Варто зазначити, що, згідно з приписами Закон України «Про електронну комерцію» [7], договір, укладений за допомогою інформаційно-комунікаційних систем, є електронним договором. В. А. Кройтор [2] зазначає, що електронні договори мають безпосередню прив'язку до цифрової платформи здійснення електронних правочинів, а тому правочин, що укладено, без врахування вимог законодавства щодо спеціалізованої інформаційно-комунікаційної системи повинен вважатися недійсними.

Вищезазначена правка до Цивільного кодексу України стала черговою зміною законодавства України, яка проявила проблематику використання й підписання електронних договорів та електронних правочинів у нашій країні, яка була та залишається актуальною. Закон України «Про електронну комерцію» [7], який можна вважати найбільш сучасним нормативним актом нашої країни з питань електронних правовідносин, чітко розділяє поняття електронний договір та електронний правочин.

Цей Закон [7] визначає електронний договір як домовленість двох або більше сторін (осіб), що спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній (тобто письмовій) формі, а електронний правочин як дію особи, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснену з використанням інформаційно-комунікаційних систем.

Аналіз чинного законодавства України та публікацій з цього питання дає змогу дійти висновку, що електронний правочин можна визначити як усвідомлену, пов'язану з волею діяльністю фізичної особи, ФОП чи юридичної особи, яка має відповідний обсяг дієздатності, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних чи пов'язаних з ними прав і, відповідно, обов'язків, здійснену з використанням електронних мереж, які дають змогу зберігати, обробляти та передавати інформацію. Водночас права та обов'язки внаслідок вчинення правочину можуть виникати не тільки в особи, яка його вчинила, а і в інших учасників правовідносин.

На жаль, чинне законодавство України не містить чітких відмінностей між поняттями договір і правочин. До того ж, враховуючи систематичний розвиток законодавства України, що відбувається з ініціативи різних законотворців, трактування та використання цих визначень, мають неоднозначний характер.

Уже сталою та коректною є думка, що поняття «Правочин» є ширшим за поняття «Договір». Правочини містить у собі всі різновиди договорів, проте не обмежуються ними. Однак відсутні конкретні ознаки, які відрізняють письмовий (електронний) договір від письмових (електронних) правочинів.

Такою ознакою міг, зокрема, стати підпис, оскільки безпосередньо він є характерною ознакою саме електронних договорів як письмової форми договорів, тоді як для вчинення інших правочинів достатньо дії в будь-якій належній, зокрема відмінній від підпису, формі.

Закон України «Про електронну комерцію», незважаючи на свою прогресивність, усе ж містить ряд суперечливих норм, що замість встановлення порядку вчинення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем ускладнює їхнє використання. Зокрема, стаття 12 зазначеного Закону [7] має назву «Підпис у сфері електронної комерції», що прямо суперечить її змісту, який регулює підписання електронних правочинів, незалежно від галузі їхнього здійснення.

Зазначена стаття також визначає момент підписання електронного правочину використанням сторонами електронного підпису або електронного підпису одноразовим ідентифікатором, або аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідних аналогів власноручних підписів.

І тут є два положення, на які варто звернути увагу. Закон [7] визначає електронний підпис одноразовим ідентифікатором як дані в електронній формі як алфавітно-цифрова послідовність.

Тобто ця норма під час детального аналізу передбачає, що одноразовий ідентифікатор має містити як літери, так і цифри, тоді як на практиці поширені випадки, коли особі надсилають для здійснення ідентифікації виключно цифрові або лише алфавітні комбінації, які не місять літер чи цифр як складової частини підпису. І питання трактування такого виключно «цифрового» чи «алфавітного» ідентифікатора як «одноразового ідентифікатора», згідно із визначенням зазначеного Закону, залишається відкритим.

Як вже було зазначено, електронний договір має письмову форму, тобто його зміст має бути викладений у певному документі, а якщо точніше – електронному документі, який має існувати в оригінальному примірнику чи примірниках. Н. П. Капітаненко [4] зазначає, що електронна форма документів забезпечує відповідний рівень інформаційної безпеки учасників правовідносин, бо обмін документами відбувається в зашифрованому вигляді з використанням кваліфікованого електронного підпису. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [10] встановлює, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами.

Стаття 12 Закону України «Про електронну комерцію» [7], ймовірно, в певний спосіб посилається на частину 3 статті 207 Цивільного кодексу України [5], оскільки зазначена стаття дає змогу використання електронного цифрового підпису чи його аналогу. Проте на електронному документі факсимільне відтворення підпису за допомогою засобів механічного копіювання фізично неможливе, оскільки суперечить самому принципу створення й існування електронних документів.

Під час формування ЕЦП відбувається ідентифікація особи, як мінімум перевірка її документів, а отже, й віку, відбувається генерація унікального програмного коду, який є і дійсно може вважатися аналогом власноручного підпису, який передається в розпорядження особи-підписанта, яка несе відповідальність за використання та втрату такого коду, зокрема має право повідомити про втрату файлу-носія ЕЦП і припинити його подальше використання.

У жовтні 2024 р. міністр цифрової трансформації М. Федоров повідомив, що більш ніж 10,4 млн українців активували функцію електронного підпису Дія.Підпис. Загалом цією послугою вже скористалися більше ніж 48 млн разів [8].

Звіт за результатами аналізу інформації про діяльність кваліфікованих надавачів електронних довірчих послуг, їхніх відокремлених пунктів реєстрації та засвідчувального центру, надавачів послуг електронної ідентифікації в Звітний період 2024 оприлюднений на сайті Міністерства цифрової трансформації України [9] і вілоображає такв статистичну інформацію.

№ з/п	Інформація, що аналізується	Кількість		Порівняння у відсотках
		за звітний рік	за попередній рік	
1.	Інформація щодо наданих кваліфікованих електронних довірчих послуг			
1.1	Кількість сформованих кваліфікованих сертифікатів електронних підписів (без урахування сертифікатів шифрування)	36 330 663	27 525 348	31.99 %
1.2	Кількість чинних сформованих кваліфікованих сертифікатів електронних підписів (без урахування сертифікатів шифрування) на кінець відповідного року	23 596 751	19 836 647	18.96 %
1.3	Кількість сформованих кваліфікованих сертифікатів електронних печаток (без урахування сертифікатів шифрування)	408 563	491 272	−16.84 %
1.4	Кількість сформованих кваліфікованих сертифікатів електронних печаток (без урахування сертифікатів шифрування) чинних на кінець відповідного року	583 816	591 032	−1.22 %
1.5	Кількість сформованих кваліфікованих електронних позначок часу	26 260 721 372	20 059 168 646	30.92 %

Зазначене свідчить про збільшення кількості формувань ЕЦП і водночас підтверджує тенденцію до подальшого нівелювання ролі печаток у господарській діяльності.

М. Будзієвський [3] визначає, що під електронним підписом, у принципі, може матися на увазі будь-який спосіб підписання електронного документа, зокрема графічне зображення рукописного підпису та звичайні паролі. Проте електронний підпис одноразовим ідентифікатором або інші аналоги власноручного підпису в електронних правочинах на цьому етапі розвитку законодавства мають ряд суттєвих недоліків і ризиків.

Зокрема, одноразові ідентифікатори генеруються та надаються без жодної ідентифікації особи підписанта, перевірки дієздатності (зокрема, віку) й основне фактично неможливо підтвердити, чи підписаний так документ взагалі й відображає волевиявлення, і якщо так, то саме тієї особи, чий підпис відтворено.

Нині кожний з нас може стати стороною та підписантом електронного договору, навіть не знаючи про його існування. Для отримання одноразового ідентифікатора або інші аналоги власноручного підпису потрібен лише пристрій, що має доступ до мережі «Інтернет», навіть номер телефону та адреса електронної пошти йдуть як додаткові та подекуди взаємозамінні вимоги.

Сам по собі електронний підпис одноразовим ідентифікатором або інші аналоги власноручного підпису не є чимось небезпечним чи негативним. Дійсно, не завжди і не всім потрібно використання ЕЦП, проте саме розмежування тих договорів чи правочинів, які мають обов'язково підписані ЕЦП, та тих, які можуть бути підписані в інший спосіб, бракує нашому законодавству.

Реєстрація дитини на сайті для участі в онлайн-олімпіаді чи курсах з вивчення англійської мови не потребу наявності ЕЦП, проте, погодьтеся, що для реєстрації на сайті онлайн-казино, «швидких кредитів», ігор чи інших сайтах контент, який заборонений до перегляду неповнолітнім, купівлі алкоголю чи певного переліку медичних препаратів в інтернеті потрібно дещо більше ніж спливаюче вікно із запитом про вік потенційного користувача-замовника, де натиснути відмітку погодження-підтвердження можна навіть випадково.

На певному історичному етапі людям не видавали документів, які посвідчують особу, згодом з'явилися свідоцтва про народження та паспорти, сьогодні майже неможливо життя без інтернету й електронних правочинів, які здійснюємо з використанням інформаційних систем, то чому б на законодавчому рівні не запровадити офіційний аккаунт та електронну пошту людини, з використанням виключно яких можливо отримати право на вчинення певних електронних правочинів.

Уже тривалий час у нашій країні існує та успішно працює онлайн-система «ДІЯ», і офіційні аккаунт та електронна пошта громадянина могли б стати актуальною та затребуваною частиною

цієї системи, і черговим етапом її розвитку, які б органічно завершили формування структури взаємодії сторін під час вчинення електронних правочинів і підписання електронних договорів.

Для підтвердження персональних даних неповнолітніх осіб, які ще не мають паспортів, можливо використовувати свідоцтво про народження, а існуючу процедуру ідентифікації під час створення та використання можливо доповнити додатковими способами, які на сьогодні не використовуються в нас, проте є досить поширеними в інших країнах, зокрема:

- Зразки голосу. На сьогодні певне поширення мають використання так званих «кодових слів», проте саме звучання голосу для ідентифікації осіб у нашій країні майже не поширене. Мікрофон є майже в кожному пристрої, потрібному для користування інформаційно-комунікаційними системами, тож питання тільки в статусі звукового ідентифікатора.

- Зображення сітківка ока, яка є унікальною для кожної людини й також може бути використана, оскільки переважна більшість пристроїв обладнана камерами, а онлайн-ідентифікація за рисами обличчя вже використовується в «ДІЯ».

- Відбиток пальця, а якщо бути точнішим, то фрагмент відбитка, який на сьогодні використовується для розблокування гаджетів, також може бути ідентифікатором особи під час електронних правочинів, водночас такий фрагмент не буде повною дактилоскопією, проте теоретично може бути використаний правоохоронними органами під час розслідування злочинів.

Неповнолітні особи зможуть мати офіційні аккаунт та електронну пошту, які будуть прив'язані до аккаунта батьків, чи осіб, які їх замінюють до набуття повної дієздатності. Водночас разом зі збільшенням віку буде зростати обсяг прав (дієздатності), що має змогу отримати неповнолітня особа з використанням такого аккаунту, особи, які піклуються про дитину, матимуть змогу переглядати та за потреби обмежувати право чи час на використання певних сайтів чи вчинення правочинів.

Водночас повнолітні особи, які мають психологічні медичні чи інші проблеми або залежності та які внесені в облікові дані офіційного аккаунту, не зможуть взаємодіяти з певними сайтами, зокрема людина, яка має ігрову залежність, не зможе зареєструватися та грати в онлайн-казино, а встановлена наркотична чи алкогольна залежність буде перешкодою для придбання особою алкоголю чи певних препаратів в інтернет-магазинах.

Крім того, можливо буде надати особам право зазначити в своєму офіційному аккаунті банківські реквізити, які особа бажає використовувати для вчинення електронних правочинів, а також електронну пошту та номер телефону, на які й тільки на які та з яких можуть надходити разові ідентифікатори чи інші аналоги електронних підписів.

Це дасть змогу уникнути поширеної нині практики, коли, маючи мінімальні дані про особу, шахраї оформлюють кредити (особливо на порівняно незначні суми, оспорування яких потребуватиме витрат часу та коштів співставних із сумою кредиту), кошти за якими переводяться на рахунки сторонніх осіб, і дасть змогу припиняти спроби небажаних чи шахрайських дій до моменту настання небажаних наслідків, водночас не заважатиме кваліфікації та розслідуванню кіберзлочинів.

Висновки. Підсумовуючи аналіз нормативних актів, які регулюють це питання, можна дійти висновку, що на сьогодні електронний договір може бути підписаний, а електронний правочин вчинений з використанням Електронного цифрового підпису, виданого належним емітентом, і який діє впродовж визначеного часу, разового електронного підпису, виданого однією зі сторін електронного договору для підтвердження його акценту іншій стороні електронного договору та інших аналогів власноручного підпису. Водночас тільки використання Електронного цифрового підпису та його різновидів, як-от кваліфікований електронний підпис (КЕП), має чітке нормативне врегулювання як у частині отримання, так і в частині використання. А питання використання аналогів ЕЦП врегульовано недостатньо, відсутній кодифікований нормативний акт з цього питання, а існуючі документи містять певні суперечливі норми, трактування яких допускає вчинення в рамках чинного законодавства дій, які порушують права й охоронювані законом інтереси осіб.

Електронні договори та інші правочини – це сучасно, зручно, оперативно та екологічно (через відсутність потреби в друкуванні, зберіганні й утилізації паперових документів), проте на сьогодні не завжди прозоро та безпечно. У нашій країні вже існує технічна база онлайн-системи «ДІЯ», яка з помірними доопрацюваннями та в комплексі з внесенням відповідних змін в законодавство України й усуненням суперечливих норм дасть змогу створити безпечний і прозорий алгоритм використання аналогів ЕЦП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дуда Г. Електронний цифровий підпис: сутність, принципи дії та порядок отримання. Матеріали VI Міжнар. науково-практ. інтернет-конф. 27–28 берез. 2024 р. Львів, 2024. С. 209–211. URL : [https://lnup.edu.ua/attachments/article/3369/ЛНУП%20Матеріали%20конференції%20\(27-28.03.2024р.\).pdf#page=209](https://lnup.edu.ua/attachments/article/3369/ЛНУП%20Матеріали%20конференції%20(27-28.03.2024р.).pdf#page=209)
2. Кройтор В. А. Електронний договір. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 254–258. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/316978/307485>
3. Будзієвський М. Роль цифрового підпису в електронному документообігу. Матеріали Всеукр. науково-практ. конф. з нагоди 110-річчя діяльності Од. НДІ суд. експертиз М-ва юстиції України, м. Одеса, 5 берез. 2024 р. Одеса, 2024. С. 90–93. URL : <http://ndekc.lviv.ua/pdf/311020242.pdf#page=90>
4. Капітаненко Н. П. Правове забезпечення електронного документообігу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія: Право*. 2024. Том 3, № 84. С. 130–138. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/22-2.pdf>
5. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>
7. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
8. У Мінцифри розповіли, скільки українців скористались послугою електронного підпису в Дії / Патріот Донбасу. URL : <https://donpatriot.news/u-minczyfry-rozpovily-skilky-ukrayincziv-skorystalys-poslugoyu-elektronного-pidpysu-v-diyi>
9. Оцінка стану розвитку сфери електронних довірчих послуг / Центральний засвідчувальний орган. URL : <https://czo.gov.ua/development?tab=4>
10. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>

REFERENCES

1. Duda G. (2024). Elektronnyi tsyfrovyy pidpys: sutnist, pryntsypy DII ta poriadok otrymannia [electronic digital signature: essence, principles of operation and procedure for obtaining]. Materials of the vi International. Scientific and practical. Internet conference. Lviv, March 28, Pp. 209–211. URL : [https://lnup.edu.ua/attachments/article/3369/ЛНУП%20Матеріали%20конференції%20\(27-28.03.2024р.\).pdf#page=209](https://lnup.edu.ua/attachments/article/3369/ЛНУП%20Матеріали%20конференції%20(27-28.03.2024р.).pdf#page=209) [in Ukrainian].
2. Kroitor, V. A. (2024). Elektronnyi dohovir. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, no. 6, 254–258 p. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/316978/307485> [in Ukrainian].
3. Budziewsky M. (2024). Rol tsyfrovoho pidpysu v elektronnomu dokumentoobihu [The role of digital signature in electronic document circulation]. Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference on the occasion of the 110th anniversary of the activities of the Unit of the Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine, Odessa, March 5, 90–93. URL: <http://ndekc.lviv.ua/pdf/311020242.pdf#page=90> [in Ukrainian].
4. Kapitanenko, N. P. (2024). Pravove zabezpechennia elektronnoho dokumentoobihu [Legal support for electronic document management]. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*. Vol. 3, no. 84. 130–138. URL : <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/22-2.pdf> [in Ukrainian].

5. Civil Code of Ukraine : Code of Ukraine dated 16.01.2003 No. 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
6. On electronic communications : Law of Ukraine dated 16.12.2020 No. 1089-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text> [in Ukrainian].
7. On electronic commerce : Law of Ukraine dated 03.09.2015 No. 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> [in Ukrainian].
8. The Ministry of Digital Affairs told how many Ukrainians used the electronic signature service in Diyi / Patriot of Donbas. URL : <https://donpatriot.news/u-minczyfry-rozpovily-skilky-ukrayincziv-skorystalys-poslugoyu-elektronnogo-pidpysu-v-diyi> [in Ukrainian].
9. Assessment of the state of development of the sphere of electronic trust services / Central Certification Authority. URL : <https://czo.gov.ua/development?tab=4> [in Ukrainian].
10. On electronic documents and electronic document flow : Law of Ukraine dated 22.05.2003 No. 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> [in Ukrainian].

R. O. Panasenko. PROBLEMS OF REGULATORY REGULATION AND WAYS TO IMPROVE THE USE OF EDS AND THEIR ANALOGUES IN ELECTRONIC CONTRACTS AND TRANSACTIONS

The article is devoted to the analysis of regulatory legal acts that regulate the issue of defining electronic digital signatures and their analogues and the practical use of these means when concluding electronic contracts and performing electronic transactions.

It was found that the regulatory system of Ukraine contains mutually contradictory provisions of regulatory acts, which negatively affects participants in electronic legal relations, and is a consequence of the presence of several documents issued with a significant time difference, instead of one basic one that should become fundamental.

The need to distinguish between the concepts of electronic contract and electronic transaction, as well as the differences in electronic digital signatures and their analogues, has been established.

Possible ways of improving the online system already existing in our country are proposed, which will allow, while ensuring the preservation of protected personal data of individuals, to make electronic contracts and transactions safer for use, as well as eliminate currently existing violations and ensure the possibility of real action of restrictions on legal capacity when making transactions using the Internet.

Keywords: *electronic transaction, electronic contract, electronic signature, analogues of electronic signatures, transactions on the Internet, electronic signature.*